

STŘEDNÍ ŠKOLA – WALDORFSKÉ LYCEUM
KŘEJPSKÉHO 1501, 149 00 PRAHA 4

KONCEPCE DALŠÍHO ROZVOJE ŠKOLY

VÝCHODISKA KONCEPCE

Vzdělávací systémy v Evropě i ve světě přecházejí na koncept celoživotního vzdělávání, pracovní flexibility a rekvalifikací. K tomu je potřeba poskytnout studentům široký vzdělanostní základ s důrazem na vnitřní motivaci a celostní osobnostní rozvoj. Východiskem změn ve vzdělávání je zejména koncept čtyř pilířů vzdělávání (učit se poznávat, učit se jednat, učit se být, učit se žít společně), formulovaného Mezinárodní komisí UNESCO Vzdělávání pro 21. století (Delors, J. et al.: Učení je skryté bohatství. Praha, UIV 1997, str. 125). Tento koncept je i základem pro Rámcové vzdělávací programy středního odborného vzdělávání.

Waldorfské lyceum vychází z toho, že:

- klasický model vzdělávání, založený především na předávání informací, již neodpovídá stavu a potřebám společnosti
- naši současní žáci budou muset několikrát za život změnit profesi, naučit se úplně nové věci, přizpůsobit se zcela změněným podmínkám (Strategie Evropa 2020 uvádí, že během následujících pěti let vznikne 40 % zcela nových typů zaměstnání)
- že od „výcviku“ ke konkrétním znalostem, dovednostem a rolím je potřeba přejít k podpoře celkového vývoje žáka, tedy k vytváření schopností a vlastností.

Střední škola – Waldorfské lyceum je poměrně novou školou, která vznikla před 11 lety. Jejím cílem je praktická realizace výše uvedených čtyř pilířů Vzdělávání pro 21. století, a to při využití dlouholetých zkušeností waldorfské pedagogiky s takto celostně pojatým vzděláváním.

Celkově je studium koncipováno tak, aby se student:

- učil poznávat – osvojil si nástroje poznávání světa, pochopil jeho zákonitosti a rozvinul vlastní „živé“ myšlení
- učil jednat – byl schopen tvořivým způsobem zasahovat do svého prostředí, měl vůli k zodpovědnosti
- učil žít společně – byl schopen komunikovat a spolupracovat s ostatními a podílet se tak na různých lidských činnostech
- učil být – dokázal utvářet vlastní osobnost, najít svou individuální cestu životem

Specifikem školy je zejména celostní pojetí vzdělávání spojující teoretické, umělecké, praktické aspekty, zaměřené na vytváření zejména poznávacích, obecně metodických a sociálních kompetencí. Součástí programu jsou i základy odborného vzdělání podle zvolené specializace, které plní průpravnou funkci k předpokládanému vysokoškolskému nebo vyššímu odbornému studiu.

PLÁNOVANÝ ROZVOJ ŠKOLY

1) VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Východiska

Školní vzdělávací program byl zaváděn od 1. 9. 2010, na základě zkušeností a nových inspirací je průběžně upravován.

Koncepční záměry

Počítáme s tím, že ŠVP Waldorfské lyceum bude i nadále průběžně pozměňován a upravován jak podle zkušeností získávaných při jeho realizaci, tak kvůli začleňování nových prvků do výuky. Proto bude vždy před koncem školního roku uskutečněno dvoudenní koncepční zasedání se všemi učiteli, na kterém bude proveden podrobný rozbor realizace školního vzdělávacího programu v uplynulém školním roce. Získané poznatky a zkušenosti budou v případě potřeby zapracovány do ŠVP formou změn či dodatků.

Na konci každého školního roku zpracuje každý učitel komentář k realizaci ŠVP za uplynulý školní rok, ve kterém zhodnotí, zda se mu podařilo vše realizovat, popř. co musí doplnit v příštím školním roce.

2) VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ PROCESY

Východiska

Základním principem výchovně vzdělávací činnosti naší školy (a waldorfské pedagogiky vůbec) je změna pořadí důrazů. Pro tradiční školu je hlavní otázkou: „*Co máme naučit?*“ (v rovině obsahů) s tím, že někde ve druhém plánu je, že se tím samozřejmě také v žákovi něco rozvíjí.

Naší první otázkou však je: „*Co máme rozvinout?*“ Jaké kompetence budou naši žáci v životě potřebovat? Jak můžeme přispět k rozvoji jejich potencialit, k postupnému vyzrání jejich schopností a vlastností?. Až druhým tématem pro nás je, že to děláme prostřednictvím nějaké učební látky.

Rozvojová hlediska a témata jsou východiskem i pro učební plán. Základní body jsou shrnuty v následující tabulce. Uvedená témata a otázky se snaží v jednotlivých ročnících reflektovat všechny předměty a projekty, které realizujeme.

Naše další principy:

- **Koncentrované vyučování** – hlavní témata učební látky (určená k *poznávání*) zpracováváme formou, tzv. epoch. Epocha je souvislý dvouhodinový blok na začátku každého dne, v němž se po dobu 2-4 týdnů probírá jeden předmět. Každá epocha má charakter samostatného projektu. Takovéto soustředěné učení a umožňuje důsledně pracovat na rozšiřování znalostí, vyzrání schopností a prohlubování prožitků.
- Předměty vyžadující pravidelné *procvičování* se vyučují v průběhu celého roku v klasických 45 minutových vyučovacích hodinách.
- Umělecké a praktické předměty jsou většinou sdružovány do různých bloků.
- **Exemplární pojetí** výuky – nezahlcujeme studenty encyklopedickými přehledy, ale věnujeme se hlouběji vybraným jevům – fenoménům – které následně zařazujeme do systémových souvislostí. Tak je možno dostat se i k jádru komplexních problémů a pochopit základní procesy, aniž bychom se ztratili a zabředli do detailů. Tento přístup rozvíjí i schopnost bádání a objevovat, odhalovat a formulovat problém, hledat různé varianty a postupy jeho řešení.
- **Objevitelské vyučování** – žákům nejsou poznatky sdělovány, ale přicházejí na ně spolu s učitelem.

Používáme tzv. trojkrok: Pozorování – Popis – Vyvozování závěrů

– nejprve jde o pečlivé pozorování reality (fyzikální pokus, vykreslení dějinné situace apod.).

– následuje důkladný popis toho, co jsme viděli, čeho jsme si všimli, a nastolení otázek, aby mohli žáci do druhého dne přemýšlet, čeho by pozorované mohlo být důsledkem, jaké jsou varianty řešení apod.

– a teprve třetí fází (druhý den ráno) je vyvozování závěrů.

Žáci se tak podílí na řešení, mohou přicházet s vlastními náměty a pohledy na věc, mají čas o tom přemýšlet, popř. si dohledávat informace. Vedeme je tím k vlastnímu myšlení, ne jen přebírání myšlenek od autorit

Výrazným prvkem vzdělávání, který se velmi osvědčil, jsou 1 – 2 týdenní praktika.

Zavedli jsme rovněž program na systematickou podporu práce s textem a informacemi. Jeho podstatou jsou mezipředmětové projekty, cílem je postupně a systematicky rozvíjet schopnosti práce s textem a informacemi průběžně v rámci studia od 1. do 4. ročníku.

Pro podporu samostatné práce mají žáci možnost využívat učebnu informatiky a školní knihovnu po celou dobu provozu školy.

Zavedli jsme rovněž školní intranet, který slouží k předávání informací a studijních podkladů žákům.

Důležitou součástí výuky je i vytváření příznivého klimatu školy a včasná diagnostika jakýchkoliv výukových či jiných obtíží žáků. K tomu jsou důležitým prostředkem

každotýdenní pedagogické konference, a také podpůrný systém individuálních rozhovorů s žáky.

Koncepční záměry

Ve výchovně vzdělávacích procesech pokračovat s dosavadními prvky, které se osvědčily.

Zaměřit se na rozvoji praktik, zejména sociálního a profesního, získávat další vhodné instituce ke spolupráci na jejich realizaci.

Podnikatelský projekt, realizovaný ve 4. ročníku, rozšířit o téma sociálního podnikání, realizované ve 3. ročníku.

Uspořádat setkání absolventů školy, připravit dotazník ukazující jejich dosavadní úspěšnost v životě.

Při každotýdenních pedagogických konferencích pokračovat v dosavadní struktuře rozdělení na část pedagogickou, organizační a koncepční. V pedagogické části probírat jednotlivé studenty či třídy, hodnocení a plánování výuky, v organizační části předávat potřebné informace, koordinovat činnosti a aktivity školy, v koncepční části reflektovat naplňování záměrů a cílů školy v oblasti tematické a metodické, popř. prohlubovat znalosti waldorfské pedagogiky.

Pokračovat v systému individuálních rozhovorů se žáky. Využít ho i pro podporu talentovaných a problematických žáků.

Před koncem školního roku vždy udělat jedno či vícedenní společný rozbor uplynulého školního roku ve všech oblastech činnosti, poznatků z těchto rozborů využít při plánování dalšího školního roku.

3) PRACOVNÍCI ŠKOLY

Východiska

Většina učitelů pracuje vzhledem k malé velikosti školy pouze na částečné pracovní úvazky.

Jen část učitelů absolvovala systematické vzdělávání ve waldorfské pedagogice. I proto jsme se stali spoluorganizátory tříletého semináře Waldorfský učitel v rámci Akademie waldorfské pedagogiky. Na běh semináře, začínající v září 2015, nastoupilo 5 učitelů naší školy. Dalších 5 učitelů je lektory tohoto vzdělávání.

Další vzdělávání v metodice waldorfské pedagogiky probíhá také čas od času na pravidelných pedagogických konferencích, zejména v koncepčních částech konference.

Učitelé jsou vysíláni také na vzdělávací semináře do zahraničí (zejména do Kasselu v Německu).

Zavedli jsme rovněž systém vzájemného doprovázení učitelů (hospitace, rozborů výuky, příprava vyučování).

Koncepční záměry

Pokračovat v podpoře učitelů studujících seminář Waldorfský učitel.

Zajistit finance pro možnou účast učitelů na týdenním semináři v Kasselu.

Vytvářet podmínky pro stáže našich učitelů v zahraničních waldorfských školách.

Dbát na co nejčastější začlenění metodické práce do programu každotýdenních pedagogických konferencí.

Pokračovat v rozvoji systému vzájemného doprovázení učitelů.

V rámci plánu DVPP zohledňovat aktuální potřeby vzdělávání jednotlivých učitelů.

Stabilizovat pedagogický sbor zejména podílem na řízení a dalším utváření školy v prostředí alternativní pedagogické koncepce.

4) ŘÍZENÍ ŠKOLY

Východiska

Waldorfská pedagogika klade velký důraz na vysoký podíl učitelů při správě školy a sdílení zodpovědnosti (z žáků mohou svobodné, samostatné a zodpovědné osobnosti vychovat jen učitelé podobných kvalit). Toto spolupodílení se na životě a rozvoji školy se děje zejména prostřednictvím pravidelných každotýdenních pedagogických konferencí.

Dalším prvkem podílu učitelů na správě školy je vypracovaný systém delegování pravomocí a odpovědnosti za plnění některých úkolů.

Poskytování informací a komunikace mezi pracovníky školy je realizována zejména na pravidelných pedagogických konferencích a prostřednictvím nástěnek ve sborovně. Informační a komunikační systém školy pro učitele je podpořen e-mailovou komunikací. Všechny potřebné informace, pravidla a zápisy jsou na sdíleném disku v rámci školní počítačové sítě.

Pomocí nastavení softwaru byl realizován vzdálený přístup ke školním počítačům (z domova či z jakéhokoli jiného externího počítače), aby měl každý učitel možnost v případě potřeby přístup ke všem sdíleným informacím.

Koncepční záměry

V organizační části každotýdenní pedagogické konference klást důraz na spolupodílení se všech učitelů na provozu a dalším rozvoji školy.

Každý rok zpracovávat materiál jasně definující rozdělení odpovědností a pravomocí jednotlivých pracovníků školy.

Průběžně inovovat vnitřní předpisy školy podle získaných zkušeností a potřeb.

Udržovat a doplňovat informace na sdíleném disku pro učitele v rámci školní počítačové sítě.

Zavést společnou mailovou adresu kolegium@wlyceum.cz, na které budou sdíleny všechny aktuální věci v čase mezi pedagogickými konferencemi.

Klást důraz na další rozvoj a využívání školního intranetu.

Před koncem školního roku vždy udělat dvoudenní společný rozbor uplynulého školního roku ve všech oblastech činnosti, poznatků z těchto rozborů využít při plánování dalšího školního roku.

5) KLIMA ŠKOLY

Východiska

Tvůrčí atmosféra, kterou nastoluje waldorfská pedagogika a spoluvytváří učitelé se studenty, vyučování v souladu s vývojovými potřebami studentů a kolegiální spolupráce učitelů – to vše vytváří velmi dobré předpoklady pro nastolení žádoucího klimatu školy.

Tyto faktory ještě podporujeme dalšími prvky pro zlepšování klimatu školy:

- každotýdenní třídnické hodiny, na nichž je vedle organizačních věcí také prováděna zpětná vazba průběhu vyučování a způsobu práce žáků a učitelů. Žákům je zdůrazňováno jejich spolupodílnictví na utváření školy, např. si vymalovali učebny podle vlastních návrhů, spolu s některými učiteli vytvořili návrh rekonstrukce zahrady a postupně ho zrealizovali, zhotovili lavičky na zahradu, stojany na malování či modelování apod.,

K vytváření atmosféry spolupráce mezi učiteli a spolupodílnictví na běhu školy a rozvoji žáků velmi přispívají každotýdenní pedagogické konference.

Příznivé klima školy také podporují jak každotýdenní konzultační hodiny jednotlivých učitelů, tak i systém individuálních rozhovorů s žáky.

Proběhlo i několik pokusů k ustavení Studentské rady, žádný však studenti nedotáhli do déle fungující podoby. Na základě těchto pokusů a diskuzí o formách práce byl vypracován materiál shrnující základní principy (Spolupráce, Spolupodílení se, Spoluzodpovědnost a Společné utváření školy) a možné organizační formy spolupráce.

Koncepční záměry

Dále podporovat klima otevřené komunikace, důvěry a respektu mezi učiteli a žáky.

Dbát na pravidelné konzultační hodiny každého vyučujícího pro žáky a pro jejich rodiče.

Pokračovat v realizaci systému individuálních rozhovorů se žáky.

Pečovat o vzájemnou informovanost učitelů o dění ve třídách a ve škole při každotýdenních pedagogických konferencích.

Vytvářet jasná pravidla při řešení problémů a vtělovat je do vnitřních předpisů školy.

Pokračovat v zapojování žáků do utváření školy, a to jak při vytváření pravidel (diskutovaných na třídnických hodinách), tak při vytváření estetického prostředí školy.

Podpořit vytvoření Studentské rady, pokud takováto aktivita od studentů vzejde.

6) PROSTORY A MATERIÁLNĚ TECHNICKÉ VYBAVENÍ

Východiska

Škola sídlí v samostatném pavilonu v areálu ZŠ a SŠ waldorfské, a využívá rovněž některé její odborné učebny (dřevodílnu a eurytmický sál). Dále škola využívá hřiště a tělocvičnu sousedního Gymnázia Opatov. V jídelně gymnázia Opatov se stravují žáci školy (učitelé se zde stravovat nemohou kvůli specifickému výkladu příslušného předpisu zodpovědnou pracovníci magistrátu hl.m. Prahy).

Ve vyhrazeném pavilonu škola využívá čtyři kmenové učebny, speciální učebnu pro cizí jazyky a výtvarnou výchovu, počítačovou učebnu a malou učebnu pro cizí jazyky a přírodovědná praktika.

Omezené prostorové podmínky velmi limitují možnosti týdenního rozvrhu, který nemůže být sestavován optimálně k potřebám žáků i možnostem učitelů. Potíže jsou také se zajištěním prostor tělocvičny v Gymnaziu Opatov, pokud není možné rozvrhově zkoordinovat, obraceli jsme se i na sousední ZŠ a využívali jejich tělocvičnu.

Neexistenci kabinetů a prostor pro úschovu materiálu a školních pomůcek jsme částečně vyřešili vybudováním dalších skříněk na chodbách a přebudováním jedné klecové šatnové kóje pro tyto účely.

Učebny a související prostory jsou nově zrekonstruovány, v roce 2011 byly esteticky nevyhovující klecové šatny zbourány a byly pořízeny šatnové skřínky.

Ve výklencích byly vybudovány úložné skříně pro pomůcky na tělesnou výchovu a eurytmii.

Podarilo se získat sponzorskou podporu a byly instalovány venkovní žaluzie pro ochranu před nadměrným teplem (učebny orientovány na jih) ve všech učebnách.

Učebna informatiky byla dovybavena potřebnými počítači a jejich komponenty. Bylo vybudováno vlastní vysokorychlostní připojení na internet pomocí wifi antény. Školní počítačová síť byla zcela přebudována a poskytuje nyní vysoký uživatelský komfort.

Sborovna byla vybavena sporákem a nádobím, aby si učitelé mohli sami připravovat jídlo, Postupně se vyvinula společná příprava a konzumace obědů, což velmi posiluje sociálních vztahy mezi učiteli a umožňuje i operativní řešení některých věcí vedením školy, popř. událostí, které se staly v průběhu dopoledne.

Prostory školy však vůbec neodpovídají velkému zájmu uchazečů o přijetí. Převís je až trojnásobný. Naše školy vznikla před jako experiment, že se uvidí, jak bude tento způsob

výuky fungovat. V prostorách ZŠ a SŠ waldorfské byla umístěna do provizoria (původně na 2 roky). O rozšíření školy přístavbou nebo přestěhováním jinam usilujeme už 7 let, ale nedaří se.

Koncepční záměry

Obnovit počítače v učebně i ve sborovně.

Usilovat o získání nové budovy pro rozšíření kapacity školy na dvě třídy v ročníku.

V Praze dne 1. 9. 2016

Ivan Smolka
ředitel školy

Schváleno pedagogickou radou dne 29. 8. 2016

Schváleno Školskou radou dne 31. 10. 2016